

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Врз основа на член 48 став 1 точка 3 од Законот за Народната банка на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 158/10, 123/12, 43/14, 153/15, 6/16 и 83/18) и точка 59 од Одлуката за методологијата за управување со кредитниот ризик („Службен весник на Република Македонија“ бр. 149/18), гувернерката на Народната банка на Република Македонија донесе

УПАТСТВО за спроведување на Одлуката за методологијата за управување со кредитниот ризик („Службен весник на Република Македонија“ бр. 31/19)

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

1. Со ова упатство се пропишуваат образецот на извештајот од точката 56 и образецот на извештајот за формата и начинот на доставување на податоците од точката 61 став 2 од Одлуката за методологијата за управување со кредитниот ризик („Службен весник на Република Македонија“ бр. 149/18) во понатамошниот текст: Одлуката) коишто се доставуваат до Народната банка на Република Македонија (во понатамошниот текст: Народната банка).

Изразите коишто се употребени во ова упатство го имаат истото значење како во Одлуката.

2. Банката е должна да пополнува и да доставува извештај за изложеноста на кредитен ризик (образец КА) до Народната банка.

Покрај извештајот од ставот 1 од оваа точка, банката е должна да изработи и да достави до Народната банка извештај за ефектот од почетокот на примената на Одлуката врз износот на исправката на вредноста/посебната резерва (образец ЕП).

Обрасците на извештаите од ставовите 1 и 2 од оваа точка се составен дел на ова упатство.

II. ИЗВЕШТАЈ ЗА ИЗЛОЖЕНОСТА НА КРЕДИТЕН РИЗИК

3. Извештајот за изложеноста на кредитен ризик (образец КА) содржи податоци за:

- изложеноста на кредитен ризик на поединечна основа и
- изложеноста на кредитен ризик на групна основа.

4. Податоците за изложеноста на кредитен ризик се распоредуваат во образецот КА, според:

- видот на побарувањето (од колоната бр. 3 до колоната бр. 9), и
- изложеноста на кредитен ризик на поединечна основа (дел 1) и/или на групна основа (дел 2).

Вложувањата во должнички инструменти коишто се дел од изложеноста на кредитен ризик се распоредуваат во соодветните редови од делот 1 и/или делот 2 според категоријата на ризик.

5. Делот 1 – „изложеност на кредитен ризик на поединечна основа“, содржи податоци за:

- кредитните изложености за кои банката не утврдила исправка на вредноста, односно не издвоила посебна резерва согласно со точката 14 од Одлуката (реден број 1);
- кредитните изложености за кои банката врши класификација и утврдува исправка на вредноста и посебна резерва на поединечна основа, согласно со главите II и III од Одлуката, според категоријата на ризик во која се класифицирани (редни броеви 2, 3, 4, 5 и 6).

6. Делот 2 – „изложеност на кредитен ризик на групна основа“, содржи податоци за кредитните изложености од одделните портфолија на кредити, за кои банката утврдува исправка на вредноста и посебна резерва на групна основа и ги распределува изложеностите во категории на ризик согласно со главата III од Одлуката, при што се наведува сродноста според која се групирани изложеностите на кредитен ризик во одделни портфолија на кредити.

Кредитните изложености кај одделните портфолија на кредити за кои се утврдува исправка на вредноста и посебна резерва на групна основа се внесуваат според категоријата на ризик („А“, „Б“, „В“, „Г“ и „Д“), согласно со точката 26 став 3 од Одлуката.

7. Во колоните бр. 3 и 4 – „редовни, недостасани/достасани кредити“ се внесува недостасаниот и/или достасаниот дел од главницата на редовните кредити, соодветно. Овие позиции ги опфаќаат:

- групата сметки 13 – меѓубанкарски трансакции во денари и во денари со валутна клаузула, со исклучок на сметките од оваа група на кои се евидентираат сомнителните и спорните побарувања, акумулираната амортизација и исправката на вредноста (оштетување на средствата);
- сметката 143 – резервен гарантен фонд кај платен систем според посебни прописи;
- групата сметки 31 – тековни сметки во странска валута во домашните и во странските банки и групата сметки 33 – меѓубанкарски трансакции во странска валута, со исклучок на сметките од овие групи на кои се евидентираат сомнителните и спорните побарувања, акумулираната амортизација и исправката на вредноста (оштетување на средствата);
- групите сметки од класата 5 – кредити и пласмани, со исклучок на сметките од овие групи на кои се евидентираат сомнителните и спорните побарувања, акумулираната амортизација и исправката на вредноста (оштетување на средствата) на кредитите и пласманите.

8. Колоната бр. 5 – „нефункционални (сомнителни и спорни) кредити“, ги опфаќа посебните аналитички сметки во рамките на групите сметки 13, 31 и 33 и групите сметки од класата 5 на кои се евидентираат сомнителните и спорните побарувања, со исклучок на сметките на кои се евидентираат акумулираната амортизација и исправката на вредноста на сомнителните и спорните побарувања.

Колоната бр. 5 не се пополнува за кредитните изложености за кои банката не утврдила исправка на вредноста и/или посебна резерва и коишто се класифицирани во категориите на ризик „А“ и „Б“ на поединечна основа (дел 1) и/или на групна основа (дел 2).

9. Колоната бр. 6 – „редовна камата“, ги опфаќа сметките од групата 15, со исклучок на сметките на кои се евидентираат сомнителните и спорните побарувања врз основа на камати и исправката на вредноста (оштетување на средствата).

10. Колоната бр. 7 – „нефункционална (сомнителна и спорна) камата“, ги опфаќа сметките од групата 15 на кои се евидентира нефункционалната (сомнителна и спорна) камата.

Банката пресметува камата на нефункционалните (сомнителни и спорни) кредити со што се задолжува сметката за сомнителните и спорните побарувања врз основа на камати и се одобрува соодветната сметка за исправка на вредноста на сомнителните и спорните побарувања врз основа на камата. Банката треба да евидентира приходи врз основа на камата за нефункционалните (сомнителни и спорни) кредити во моментот кога каматата ќе се наплати, како и во моментот кога ќе се исполнат критериумите дефинирани во Одлуката за исклучување на кредитната изложеност од категоријата на нефункционални кредитни изложености.

По исклучок на ставот 2 од оваа точка, банката престанува да пресметува камата на нефункционалните (сомнителни и спорни) кредити, согласно со условите и критериумите предвидени со интерните акти, донесени од страна на надлежен орган на банката.

Колоната бр. 7 не се пополнува за кредитните изложености за кои банката не утврдила исправка на вредноста и/или посебна резерва и коишто се класифицирани во категориите на ризик „А“ и „Б“ на поединечна основа (дел 1) и/или на групна основа (дел 2).

11. Колоната бр. 8 – „други побарувања“, ги опфаќа:

- групата сметки 12 – Побарувања од купувачите и други побарувања;
- групата сметки 16 – Побарувања врз основа на провизии и надомести;
- сметката 192 – Побарувања во пресметка од деловни операции и сметката 193 – Побарувања во пресметка од работа со домаќинства;
- групата сметки 37 – Хартии од вредност и други финансиски инструменти во странска валута расположливи за продажба;
- групата сметки 38 – Хартии од вредност и други финансиски инструменти во странска валута коишто се чуваат до достасување;
- групата сметки 41 – Хартии од вредност и други финансиски инструменти во денари расположливи за продажба;
- групата сметки 42 – Хартии од вредност и други финансиски инструменти во денари коишто се чуваат до достасување;
- групата сметки 47 – Хартии од вредност и други финансиски инструменти во денари со валутна клаузула расположливи за продажба;
- групата сметки 48 – Хартии од вредност и други финансиски инструменти во денари со валутна клаузула коишто се чуваат до достасување.

Во оваа колона се вклучуваат и сметките од наведените групи на кои се евидентираат сомнителните и спорните побарувања, како и сите други сметки на кои се евидентираат други билансни побарувања коишто ја изложуваат банката на кредитен ризик.

Во оваа колона не се земаат предвид сметките од секоја од наведените групи сметки на кои се евидентираат акумулираната амортизација и исправката на вредноста (оштетување на средствата).

12. Во колоната бр. 9 – „вонбилансни ставки“, се вклучуваат вонбилансните позиции коишто согласно со Одлуката се сметаат за изложеност на кредитен ризик и коишто се евидентирани во групата сметки 99.

13. Во колоната бр. 10 – „вкупна изложеност на кредитен ризик“, се внесува вкупната изложеност на кредитен ризик како збир на колоните од бр. 3 до бр. 9, со исклучок на колоната бр. 7.

14. Во колоната бр. 11 – „акумулирана амортизација“, се внесува износот на акумулираната амортизација за кредитните изложености (по одделни категории на ризик) за кои се утврдува исправка на вредноста и посебна резерва на поединечна и/или групна основа. Оваа колона ги опфаќа посебните аналитички сметки од групите 13, 33, 37, 38, 41, 42, 47 и 48 и од класата 5, на кои се евидентира акумулираната амортизација на одделните побарувања.

15. Во колоната бр. 12 – „исправка на вредноста/посебна резерва – очекувана кредитна загуба“, се внесува износот на исправката на вредноста/посебната резерва за кредитните изложености (по одделни категории на ризик) за кои се утврдува исправка на вредноста и посебна резерва на поединечна и/или групна основа. Оваа колона ги опфаќа посебните аналитички сметки во рамките на групите 12, 13, 15, 16, 19, 31, 33, 37, 38, 41, 42, 47, 48 и 92 и од класата 5, на кои се евидентира исправката на вредноста (оштетување на средствата), односно посебната резерва.

Колоната бр. 12 не се пополнува за кредитните изложености за кои банката не утврдила исправка на вредноста и/или посебна резерва.

16. Во колоната бр. 13 – „% на исправка на вредноста/посебна резерва“, се внесува количникот од износот од колоната бр. 12 и разликата на износите од колоните бр. 10 и 11.

Колоната бр. 13 не се пополнува за кредитните изложености за кои банката не утврдила исправка на вредноста и/или посебна резерва.

17. Редот бр. I ја прикажува вкупната изложеност на кредитен ризик за која банката врши класификација и утврдува исправка на вредноста и посебна резерва на поединечна основа.

18. Редот бр. II ја прикажува вкупната изложеност на кредитен ризик за која банката утврдува исправка на вредноста и посебна резерва на групна основа за портфолио на кредити.

19. Редот бр. III претставува збир на износите од редовите бр. I и II и ја прикажува вкупната изложеност на банката на кредитен ризик.

III. ИЗВЕШТАЈ ЗА ЕФЕКТОТ ОД ПОЧЕТОКОТ НА ПРИМЕНАТА НА ОДЛУКАТА ВРЗ ИЗНОСОТ НА ИСПРАВКАТА НА ВРЕДНОСТА/ПОСЕБНАТА РЕЗЕРВА

20. Извештајот за ефектот од почетокот на примената на Одлуката врз износот на исправката на вредноста/посебната резерва (образец ЕП) се пополнува согласно со следниве правила:

20.1. Во редот бр. 1 – „ослободување исправка на вредноста/посебна резерва како ефект од почетокот на примената на одлуката“, се внесува износот на исправката на вредноста и посебната резерва којшто е ослободен во периодот до крајот на 2019 година, како резултат на примената на Одлуката.

20.2. Во редот бр. 2 – „искористување на ефектот од почетокот на примената на Одлуката за 2019 година“, се внесува збирот на износите од редовите бр. 2.1, 2.2 и 2.3.

20.3. Во редот бр. 2.1 – „за покривање тековни загуби“, се внесува делот од износот на ослободената исправка на вредноста и посебна резерва што се искористил за покривање на тековните загуби.

20.4. Во редот бр. 2.2 – „за покривање загуби од минати години“, се внесува делот од износот на ослободената исправка на вредноста и посебната резерва што ќе се искористи за покривање на загубите од минати години.

20.5. Во редот бр. 2.3 – „за резерви/задржана добивка коишто ги исполнуваат условите за вклучување во редовен основен капитал“, се внесува делот од износот на ослободената исправка на вредноста и посебна резерва што ќе се распореди во резерви или во задржана добивка коишто ги исполнуваат условите од регулативата на Народната банка за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот за вклучување во редовниот основен капитал на банката.

21. Банката е должна да го изготви извештајот за ефектот од почетокот на примената на Одлуката врз износот на исправката на вредноста/посебната резерва и да го достави до Народната банка, во рок од пет работни дена по истекот на рокот за доставување на неревидираниот финансиски извештај за 2019 година.

IV. ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

22. Одредбите од ова упатство што се однесуваат на банките соодветно се применуваат и на штедилниците.

Филијалите на странските банки се должни соодветно да ги применуваат одредбите од ова упатство, имајќи ги предвид одредбите од Законот за банките и подзаконските акти донесени врз основа на овој закон со кои се регулира работењето на филијалите на странските банки во Република Македонија.

23. На денот кога ќе почне да се применува ова упатство, престанува да важи Упатството за спроведување на Одлуката за управување со кредитниот ризик („Службен весник на Република Македонија“ бр. 149/13).

24. Ова упатство стапува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе се применува од 1 јули 2019 година.

У бр. 16-3935/1
4 февруари 2019 година
Скопје

Гувернер
д-р Анита Ангеловска-Бежоска